

Cornelius der
 was pays nae sent sa
 biae. He wart van
 Decius mit synē cle
 ricken geseynt in dat
 ellende. Inde daer ontsinck he bueff
 dye yn vertroistē ynde sterckten vā
 sent Cypriaen dē bischoff van Car
 thaginē. Tso dem leestē haelde mē
 yn weder vyl dem ellende ynd bra
 chten vur Decius. ynd dae he y al
 zyt stantastich ynd onbeweghelic
 bleue in dem kersten gheloeuen. soe
 hies yn Decius slaghen mit blyen
 koluen. ynd he gheboer dat men yn
 voijre solde in den tempel des aff
 gods der genoempt was mars. dat
 he daer offerde. of dat mē ym syn ho
 efft aff sloeghe. Ind dae mē daer ley
 de. soe badt yn eyn ritter dat he wold
 de in syn huys eyn korge zyt komē.
 ynd vur syn vrouwen dye salustia
 genoempt was wolde biddē. die. v.
 jair lanck ghichtich geleghen had
 de. ynd sy waert durch syn gebede ge
 sont. Ind der ritter yn syn vrouwe

mit. xv. ritterē worden gheloe
 uich. Inde Decius gheboer
 dat men sy alle voijren solde
 in den tempel des affgods d ge
 noempt was Mars. Ind dae
 sy daer quamen. soe spyheden
 sy vp yn. ind sy worde mit sen
 te Cornelius onthoeft. Ind sy
 hain geleeden in dem jair vns
 heren. cclij. Ind Cypria
 nus der byschoff van Cartha
 ginē waert in der seluē stat ge
 leuert vur den rychter. yn dae
 he in gheynreley wijs van dē
 kersten gheloeuen wijchē wold
 de. soe waert he geseynt in dat
 ellende. Inde daer nae waert he we
 der geroeffen vyl dem ellende. ynde
 der rychter Angliricus genoempt.
 dede yn onthoeft. Inde dae dese
 sentencie gegeuen was. so sprack cy
 prianus. God haue danck. Ind dae
 he myt dem stocker vp dye stat ko
 men was. soe beual he synē vrien
 den. dat sy dem hencker gheuen sol
 den. xv. gulden penninghe vur syn
 loen. In he nam eyn lynen doich. in
 he verband sels syn oughen. ynd
 alsoe waert he onthoeft. in dem ja
 ir vns heren. cc. lvi.

**Die legend van sente
 Eufemia der hylligē
 ionfferen. . .**

Lufemia dye was eyns senatoers dochter. yñ dae sy sach dat Dioclecianus die kersten myt menicher pijnē pijnigher ynde zo ruff. Soe ginc sy koenlich ynde onverveert zo dē richter der genoempt was pius. ynd bekēde offenbeerlich cristus. iñd durch dat exempel eyre koenheit ynd stantasticheyt. soe sterckte sy dye manne dye cleynmoedich waren. Iñd dae der richter dye kersten den eyn nae dem anderē dode. so dede he dye anderen daer gegenwoerdich staen. vp dat als dye stantastighen sien wye wreedelich dat die anderen gepijnicht wordē. dat sy alsus verueert den goden offerhande dedē. Iñd dae he vur Lufemia oughen der byllighe bloit wreedelich stortzet ynde also jamerlich versloeghe. soe wart sy van der groysmoedicheyt der byllighen meer gbesterckte ynde stantasticher. Iñd sy rieff dat yr der richter groys onrecht dede. Sae d

richter dit herde. soe wart he seer verwouwet. ynd meinde dat sy dē godē offerhāde wolde doen. Iñd dae he vā yr vraghe de wat onrecht dat he yr dede. Soe antworde sy. vñ dat ich edel byn van geslecht. waerom setzes du vur mich dye onbekende vrende lude ynde dye zo komelinghe syn. yñ de es sy eyrst zo xpūs varē. ynd zo der geloestē glorien komē. Der richter sprach. Ich meinde dat du weder zo dich seluē gekomē haddes. ynde ich verwouwet mych dat du dynre edelheyt yñ dyns geslechtes gedacht haddes. Dae sloes he sy mit den anderē in den kercker sonder bande al warē dye anderen gevanghen myt vesserē. Des anderē daghes so waert sy ongebonden myt den anderē dye gebonden waren vur den richter bracht. ynd sy claghede euer swerlich dat men sy spaerde yntgheit der keyser gebot dat men sy myt yseren nyet enspande. Sae dede sy der richter seer wreedelich slaghe an eyre kynnebacken yñ weder in dē kercker legghen. Iñd der richter volghede yr. ynd woude sy vercrastē. Mer sy weerde sich menlichen. ynd durch gods crafft soe waert syn hāt stijff. Sae meynde he dat he bezouert hadde geweest. ynd he seyn de zo yr den proyst van synem byys. ynde he y ghelouet yem veel guets. weer yt sach dat he sy daer zo brechte. dat sy synen wilken dede. Mer dese proyst der vant den kercker beslossen dae sy in was. ynde he y mochtē nyet vp doen mit sloffelen.

noch vp brecken mit bijlen. ynd hey
waert besessen van dem duuel ynde
zo rijss sich selue ynd moechte nau/
we ontvlyen. Daer nae bracht me
sy vis dem kercker. ind setzede sy vp
ein rat. ind dat was bynne vol vu/
yrs. ynde der meister hadde dat rat
gemacht dat bynnen ynde besiden
temme waren. ynde hey gaff de ghe/
nen dye yt trecken solden cyn zeich
en. dat wanneer sy ein geluyt hoerde
dat sy dan al trecken solden. in als
dan dat vuyr vis ginck. dat dye lem
me all yr lycham zo rijssen solden.
Mer als got wolde. so viel dat yser
daer me dat rat mede keerde vyssyn
re hant. ynd machede cyn geluyt. in
dae zoghe sy alle. ind dat rat zoech
de meister all in stucke. ynd god hi
elt **Lufemien** dye daer vp stont all
ongeqwert. Dae worden dye alde
ren des meysters seer bedroeft ynd
schreyede. ynde leyden vuyr vnder
dat rat. ynd wolden **Lufemia** myt
dem rat verbernen. Mer men sach
dat dat rat verbernde. ynd dat **Lufemia**
ontbonden waert van de en/
ghelen. ynd sy wart gevoirt vp ein
hoghe stat ongeqwert. Dae sprach
Appellianus zo dem ruyter. Der
kersten craffe enweijt nyet verwon
nen dan mit yser. daerom raide ich
dat du sy does ontboeffde. Dae stalt
men ein leyder vp ynd daer ginck
eyn vp. ynd dae hey syn hant zo yr
strecken wolde. soe wart he lam. yn
men konden nauwe leuendich daer
aff brengben. **D**ae nae steijch
eyn ander daer vp der **Sostenes** ge
noempt was. ynd he waert zohant
verwandelt. ynd badt vm vergheij
nisse. ynd he zoech syn sweert vyss.
ynd sprach zo de ruyter. dat he sych

seluer lieuer do de wolde. dan dat he
aentastē wolde. die dye engelen besch/
ermde yn beschuttede. Zo de lesten
dae sy daer af gebracht wart. so spr/
ach d ruyter zo synē cācklyer. dat he
zo yr alle jonghelinghe vergaderē
solde. yn dat sy so langhe mit yr on/
kuischeit driue soldē. dat sy vā mo/
etkeide stoerne. Mer dae d cācklyer
zo yn in ginck yn he sy bedēde vā.
ynd sach by yr veel schoen ionssere.
soe wart he zohant bekeert durch yr
vermaninghe. in wart kerste. Dae
dede d ruyter die ionssrouwe vp han/
ghe mit eyre hair. yn dae he sy nyet
verwinnē enmoechte. so dede he sy in
eyn kercker sluffē sond essen in sond
drincken. yn dat me sy vp de seuende
dach qwertē soldē ruse vier grois/
sen steynē als cyn oliue. Mer d en/
gel bracht yr degelichs zo essen. In
dae d seuende dach quac. in dae sy ru/
schen vier alzo groys steyn geleyt
was. durch yr gebede soe wordē alle
dye steyn zo gemul yn zo asche. In
daer durch schemde sich d ruyter dat
he alsus verwonnē was vā d ionss/
serē. In he dede sy werpē in eyn gra
uē daer dye wreede beeste in waren.
yn dye zo reijssen alle mynsche dye
sy begreiffen yn dye vuyr sy quame
In dae dye ionssrouwe zo de beeste
gekome was. so quaemē sy sanstimo
edelich ynd smeichede zo d ionssere.
ynd leyde yr sterze zosamē. als off
sy yr eyne sessel machē woude daer
vp zo sitzen. ind daer mede soe be/
schaempren sy den ruyter noch veel
meer. Ind vm dat d vaigt van be/
nauwicheit ynd van moeyenisse by
nae sterue wolde. So ginck d henc/
ker zo yr in. vm dat he syns heren
bedroefnisse wreche wolde. yn stach

yr eyn swert in yr hertze. ynde alsus
wart sy xpus mercelersche. Ind der
richter dede ym aen vnr synen loen
cyn sijden cleyt yn gaff ym ein gul-
de halbant vnr synē hals. Mer dae
he vrs ginck so begreiff yn ein leen
we ynd 130 riss yn soe seer. dat die sy-
nē dye yn langh soechtē. 130 dem les-
ten nauwe vonden enwenich vā sy-
nē beynē. ynde dat sijden cleyt ynde
dat gulden halbant. Ind Priscus
der richter ass sich seluē ynde starff.
Ind sene Lufemia wart mit groif-
sen eeren begrauen 130 Calcedonien
Inde durch yr verdiensten. soe wor-
den alle heyden ynde joiden ghe-
loeuich. Sy hait geleeden in dem jair
vns heren. CC. ynd. lxxx.

**Die legend van lente
lambert dem hillighe
byschoff ynd merce-
ler...**

Lambertus der
was edel van geslechte.
mer edelre vā hilticheidē
Vā synre ionckheit was

he wail gelcert. jū vnr synē hilticheit
so hadde yn lief alle mynsche so seer
dat he nae theodardus synē meyster
d' bishoff was vā crete. daer 30 eynē
bischoff gekore wart. yn d' koeninc
Childericus hadde yn 130 mail lieff
in sundling bouē all andere bishof-
fen. Mer dye quaitheit synre beynē
die woys. in die wreede mynsche ver-
dreue yn sond sacht vrs synē eere. yn
sy setzedē feramūdus in syn stat. in
lābert ginck in ein cloister. in dae le-
uede he seue iair lāct in allē hiltiche-
idē. Op ein nacht dae he vā synē ge-
bede vp gestandē was. soe macht he
mit synē schoe d' ym ontviel ein ges-
luit vp d' dormiter. Dae d' abt dit
hoerde. soe sprach he. Der dit gerucht
gemacht hait. der ghae rystch 130 dē
cruyts. ind lābertus ginck geringh
baervoef ind in eynē haitē hemd 30
dē cruys.

In he bleef daer soe lāgh
staede in d' sne in in d' yse in in
d' vorst. bis dat die broed nae
d' mette sich wermde. ynde dae
vernam d' abt dat he niet daer
enwas. Ind dae he vā eynem
broed hoerde dat he der weer der
30 dē cruys gegāgē were. So
hies yn der abt in leyden. ind
he ynd alle dye moeniche hadē
yn vnr verghiffnisse. Inde he
verqaf yn dat nyet alleyn gue-
dichlich. mer hey predichte yn
ouch groyslich van der doech-
de d' lijdsahēyt. Naē seue iairē
soe wart feramūdus verdreue.